

Bos- en haagplantsoen Eisen, criteria en leveringsvoorwaarden

Plant breeding for foresting and hedging. Requirements, criteria and delivery conditions

1e druk, oktober 1995
UDC 631/635

Inleiding

De kwaliteit van plantmateriaal is van essentieel belang voor het slagen en duurzaam functioneren van een aanplant. Bos- en haagplantsoen is een verzamelnaam voor houtige gewassen die als massaproduct worden gekweekt en worden gebruikt voor aanplant in bos, landschap en het stedelijk gebied; daarbij staan de individuele sierkenmerken niet voorop.

In de jaren zestig en zeventig heeft "De Dorschkamp" onderzoek gedaan naar de uiterlijke kwaliteit van bos- en haagplantsoen. Dit heeft geleid tot teelt- en kwaliteitsvoorschriften voor naaldboutsoorten en voorlopige kwaliteitsvoorschriften voor enkele loofhoutsoorten.

Op grond van onderzoek is toen een relatie gelegd tussen de lengte van plantsoen en de diameter van de wortelhals. Deze relatie wordt ook nu nog als een goed kwaliteitscriterium gezien.

De afgelopen jaren is voorgesteld om de "Dorschkampnormen" aan te passen. Daarvoor is een aantal redenen aan te wijzen.

- Uitgangspunt voor het stellen van fysieke eisen aan plantmateriaal was en is nog steeds het voorkomen dat onvolgende levensvatbaar plantmateriaal wordt geplant. Want daardoor kunnen problemen ontstaan ten aanzien van onkruidconcurrentie bij niet name ruime plantafstanden. Gebleken is, dat op zich goed geteelt en voldoende levensvatbaar plantmateriaal werd afgekeurd op grond van het strikt als minimale eis hanteren van de "Dorschkampnormen".
- Uit recente onderzoeksresultaten bleek, dat enige bijstelling van de normen naar beneden mogelijk was zonder gevolgen voor slaging en groei.
- Recent hebben nieuwe teelttechnieken bij de teelt van bos- en haagplantsoen hun intrede gedaan, zoals de plugteelt en precisiezaai. Ook zijn de teeltomstandigheden sinds de jaren zeventig aanzienlijk gewijzigd (grotere plantafstanden, betere bemesting, gewasbescherming). Het is derhalve niet reëel de huidige teeltproducten te blijven toetsen aan de voorschriften van toen.

Naast aanpassing van de eisen uit de "Dorschkampnormen" worden ook kwaliteitseisen gesteld aan het uiterlijk van plantmateriaal en wordt gewerkt aan het invoeren van kwaliteitssystemen bij kwekers.

Beide elementen samen vormen de basis voor garanties voor het produkt. Een opzet met daarin deze twee sporen voorkomt dat in de "norm" moet worden voorgeschreven welke handelingen nodig zijn om tot een kwaliteitsprodukt te komen.

1 Onderwerp en toepassingsgebied

De norm geeft eisen en criteria voor de kwaliteit van bos- en haagplantsoen, inclusief bewortelde stek van *Salix alba* (Schietwilg) en van *Populus* de in de Rassenlijst van Bomen¹⁾ genoemde klonen van soorten en soorthybriden, met uitzondering van *Populus canescens*. De gestelde eisen en criteria hebben betrekking op:

- loofhout met een leeftijd van 2 tot 4 jaar;
- naaldhout met een leeftijd van 2 tot 5 jaar;
- populier en wilg tot een stamomtrek van 60 mm, gemeten op 100 cm boven de wortelhals.

OPMERKING 1

Boven een stamomtrek van 60 mm valt plantmateriaal van boomsoorten onder de categorie "laanbomen".

OPMERKING 2

Eénjarig, uit zaad opgekweekt plantmateriaal, kan weliswaar aan de norm voldoen, maar deze norm is hierop niet van toepassing.

De norm geeft ook aan op welke wijze bos- en haagplantsoen moet worden aangeduid en is een hulpmiddel om te beoordelen of plantmateriaal aan de gestelde eisen van zowel de teelt als de aflevering voldoet. De norm geldt voor al het bos- en haagplantsoen, inclusief bewortelde stek van *Salix alba* (Schietwilg) en van *Populus* de in de Rassenlijst van Bomen genoemde klonen van soorten en soorthybriden, met uitzondering van *Populus canescens*, dat onder een kwaliteitsborging voor aanplant door de eindgebruiker in Nederland wordt afgeleverd.

2 Termen en definities

2.1 bos- en haagplantsoen: Verzamelnaam voor houtige gewassen, die worden gebruikt voor aanplant in bos, land-schap en het stedelijk gebied, waarbij de individuele sierkenmerken niet voorop staan.

OPMERKING

Deze gewassen worden gewoonlijk als massaproduct gekweekt.

2.2 afleverpartij: Een teeltpartij – of een deel daarvan – die wordt afgeleverd.

2.3 bewortelde stek: Gestekte plant met wortelstelsel.

2.4 bundelen: Samenvoegen van een aantal planten tot een afgesproken hoeveelheid.

2.5 fyto-sanitaire gegevens: Informatie over de gezondheidsstatus van plantmateriaal op het moment van levering.

2.6 herkomst: De lokaliteit waar de zaadleverende opstand staat of stond (zie o.a. de Rassenlijst van Bomen).

2.7 kloon: Al de individuen die door vegetatieve (ongeslachtelijke) voortplanting uit één individu zijn ontstaan.

2.8 lengtmaat: Lengte van bovengrondse delen in centimeter.

2.9 ondersnijden (ook afpennen genaamd): Ondergronds op een bepaalde diepte afsnijden van een deel van de wortel.

2.10 onderslag: Plantmateriaal dat in zijn jeugd groei op de kwekerij achterblijft in de lengtegroei op het merendeel van de teeltpartij door concurrentie binnen de teeltpartij, zaadbedomstandigheden of erfelijke eigenschappen.

2.11 plantsoen: In deze norm wordt hieronder plantmateriaal verstaan.

2.12 plugplant: Plant, die is opgegroeid in een beperkte hoeveelheid (omhuld) groeimedium waarbij de omhulling aan de onderzijde open is.

OPMERKING

In tegenstelling tot een plugplant is een containerplant in een pot met bodem opgegroeid.

2.13 precisiezaai: Teeltwijze, waarbij de zaden op rijen worden uitgezaaid met zodanige onderlinge afstanden in en tussen de rijen dat gedurende de teelt verplanten niet meer nodig is en kan worden volstaan met ondersnijden.

2.14 soortnaam: Naam van de plant (geslacht en soort) volgens Naamlijst van houtige gewassen²⁾.

2.15 teeltpartij: Plantmateriaal dat op één perceel is opgekweekt en identieke teelthandelingen heeft ondergaan.

2.16 terugsnijden: Inkorten van bovengrondse delen van een plant.

2.17 verplanten: Het op de kwekerij op grotere afstand uitplanten van plantmateriaal.

2.18 wortelhals: De overgang tussen wortel en stam.

1) Commissie voor de samenstelling van de Rassenlijst voor Bosbouwgewassen – 6e Rassenlijst van Bomen 1995.

2) Laar, H.J. van de. Naamlijst van houtige gewassen. *Proefstation voor de boomkwekerij*, Boskoop, vijfde herziene druk 1995.

3 Maataanduiding plantmateriaal in lengtecategorieën

3.1 Loofhout, exclusief bewortelde stek van populier en wilg

Lengte in cm 40 60 80 100 120 150

3.2 Loofhout, bewortelde stek van populier en wilg

Lengte in cm 100 150 200 250

3.3 Naaldhout, Pinus

Lengte in cm 12 15 20 25 30 35 40

3.4 Naaldhout, Pseudotsuga menziesii/Tsuga heterophylla

Lengte in cm 30 35 40 50 60 70 80 90 100 110 120

3.5 Naaldhout, Larix

Lengte in cm 40 50 60 70 80 90 100 110 120

3.6 Naaldhout, Picea

Lengte in cm 25 30 35 40 50 60 70 80

3.7 Naaldhout, Abies

Lengte in cm 25 30 35 40 50 60

4 Eisen voor lengte, wortelhalsdiameter en stamdiameter

Alle te leveren soorten bos- en haagplantsoen moeten voldoen aan de wortelhalsdiameter respectievelijk stamdiameter die behoort bij de desbetreffende lengte, zoals vermeld in de tabellen 1 en 2.

Tabel 1: Lengten en bijbehorende wortelhalsdiameters

Loofhout ¹⁾	Lengte in cm											
	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150
	– 50	– 60	– 70	– 80	– 90	– 100	– 110	– 120	– 130	– 140	– 150	– 160
Wortelhalsdiameter in mm												
Acer platanoides Acer pseudoplatanus	9	9	9	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Alnus cordata Alnus glutinosa Alnus incana	9	9	9	9	9	9	9	10	11	12	13	14
Betula pendula Betula pubescens Robinia pseudoacacia	7	7	7	7	7	7	8	9	10	11	12	13
Fagus sylvatica Tilia cordata Tilia platyphyllos Carpinus betulus	8	8	8	9	9	9	10	11	12	13	14	15
Fraxinus excelsior	8	8	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Prunus avium	8	8	8	8	8	9	10	11	12	13	14	15
Quercus petraea Quercus robur Quercus rubra	8	8	8	8	9	10	11	12	13	14	15	16

1) Voor bewortelde stek van Populus geldt een minimumlengte van 100 cm en een minimumstamdiameter van 10 mm. Voor lengten boven 150 cm geldt een minimumstamdiameter van 14 mm. Voor bewortelde stek van Salix alba geldt een minimumlengte van 100 cm en een minimumstamdiameter van 9 mm. Voor niet genoemde soorten geldt een minimumlengte van 40 cm.

Tabel 2: Lengten en bijbehorende wortelhalsdiameters

Naaldhout ¹⁾	Lengte in cm														
	12	15	20	25	30	35	40	50	60	70	80	90	100	110	120
	– 15	– 20	– 25	– 30	– 35	– 40	– 50	– 60	– 70	– 80	– 90	– 100	– 110	– 120	– 130
Wortelhalsdiameter in mm															
Pinus sylvestris Pinus strobus	5	6	8	9	11	13	15								
Pinus nigra ssp laricio Pinus nigra ssp nigra	5	6	7	8	9	10	11								
Pseudotsuga menziesii Tsuga heterophylla					6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Larix decidua Larix kaempferi Larix marschlinii (Larix x eurolepis)							6	7	8	9	10	11	12	13	14
Picea abies Picea omorika Picea sitchensis				5	6	7	8	9	10	11					
Abies grandis				6	8	9	10	12	14						

1) Voor niet in de tabel vermelde naaldhoutsoorten geldt een minimumlengte van 20 cm.

Bestelformulier

NEN

Stuur naar:

NEN Uitgeverij
t.a.v. afdeling Marketing
Antwoordnummer 10214
2600 WB Delft

NEN Uitgeverij

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

T (015) 2 690 390
F (015) 2 690 271

www.nen.nl/normshop

Ja, ik bestel

__ ex. NEN 7412:1995 nl Bos- en haagplantsoenen - Eisen, criteria en leveringsvoorwaarden

€ 24.20

Wilt u deze norm in PDF-formaat? Deze bestelt u eenvoudig via www.nen.nl/normshop

Stel uw vraag aan
Klantenservice via:

[@NEN_webcare](https://twitter.com/NEN_webcare)

Gratis e-mailnieuwsbrieven

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van normen, normalisatie en regelgeving? Neem dan een gratis abonnement op een van onze e-mailnieuwsbrieven. www.nen.nl/nieuwsbrieven

Retourneren

Fax: (015) 2 690 271
E-mail: marketing@nen.nl
Post: NEN Uitgeverij,
t.a.v. afdeling Marketing
Antwoordnummer 10214,
2600 WB Delft
(geen postzegel nodig).

Gegevens

Bedrijf / Instelling

T.a.v. _____ O M O V

E-mail

Klantnummer NEN

Uw ordernummer _____ BTW nummer _____

Postbus / Adres

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ Fax _____

Factuuradres (indien dit afwijkt van bovenstaand adres)

Postbus / Adres

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____

Voorwaarden

- De prijzen zijn geldig tot 31 december 2015, tenzij anders aangegeven.
- Alle prijzen zijn excl. btw, verzend- en handelingskosten en onder voorbehoud bij o.m. ISO- en IEC-normen.
- Bestelt u via de normshop een pdf, dan betaalt u geen handeling en verzendkosten.
- Meer informatie: telefoon (015) 2 690 391, dagelijks van 8.30 tot 17.00 uur.
- Wijzigingen en typfouten in teksten en prijsinformatie voorbehouden.
- U kunt onze algemene voorwaarden terugvinden op: www.nen.nl/leveringsvoorwaarden.